

● POGOVOR S PREDSEDNIKOM OBČINSKE SKUPŠČINE NIKOM LUKEŽEM

Deset let sedanje ustave

Pred desetimi leti smo sprejeli novo ustavo SFRJ, ustave republik in avtonomnih pokrajin. Skupna značilnost vseh je bila: poglobitev in razširitev samoupravljanja, opredelitev delegatskega sistema kot orodja za izvajanje samoupravljanja in za delovanje skupščin družbenopolitičnih skupnosti in njihovih organov ter ureditev enakopravnosti narodov in narodnosti in njihovih skupnih interesov, ki jih uresničujemo v federaciji, odgovorni za svoj in skupni razvoj.

Ta skupna značilnost tedaj sprejetih ustav, ki so se gradile v širokih razpravah, je bila pri vseh občanih Jugoslavije sprejeta z velikim navdušenjem. Deset let ustave pa pomeni tudi deset let delegatskega sistema, saj smo 31. marca leta 1974 volili prve delegate in prve delegacije in letos smo z volitvami nosilcev delegatskih funkcij v skupščinah prvič uresnili tudi dopolnila k ustavi, ki smo jih sprejeli leta 1981.

Predvsem o praksi ob tem sicer majhnem, pa vendar pomembnem jubileju smo povprašali ponovno izvoljenega predsednika občinske skupščine Nika Lukeža.

Z novo ustavo leta 1974 smo odločno odgovorili na izziv zgodovine in časa, v katerem družbeno vedno razvitejši človek potrebuje socialistično samoupravno družbo, družbo svobodnih, enakopravnih in solidarnih ljudi, ki so sposobni sami urejati svoje zadeve in si z delom ustvarjati svoj položaj. Mar nismo na to vsebinsko preveč pozabili v vsakdanjem življenju? Tudi v delegatskem sistemu?

Sprejem ustave leta 1974 pomeni pomemben korak v razvoju naše revolucije, pomeni revolucionarne spremembe v družbenoekonomskem, socialnem in političnem položaju človeka. Ta ustava je odločen premik v razvoju socialističnega samoupravljanja, v katerem se krepijo vloga

in položaj delavca, vloga in pomen dela. Nova ustava pomeni tudi bistven napredek v vlogi in položaju, suverenosti republik, kjer gre za nadaljnjo demokratizacijo odnosov med narodi in narodnostmi. Leta 1974 sprejeta ustava daje trden temelj in tudi smer nadaljnega razvoja in je orožje delavskega razreda, vseh delovnih ljudi in občanov v boju za uresničevanje njihovih zgodovinskih ciljev.

Uveljavljanje te ustave ni stvar le ene, temveč več generacij.

Ob obletnici ustave — deset let je za take revolucionarne spremembe sicer malo —, pa je prav, da se vprašamo, kako je z njenim uresničevanjem in kje pri tem pravzaprav smo. Vprašati in poglobiti v to vprašanje bi se morali v slehernem okolju naše družbe: v temeljnih organizacijah združenega dela, v krajevnih skupnostih in v samoupravnih interesnih skupnostih, v delegaci-

jah in delegatskih skupščinah in nasploh povsod, kjer delamo in živimo, kjer se organizirano interesno združujemo. Ustava je prinesla ogromne spremembe tudi v vlogi zveze komunistov, socialistične zveze in drugih družbenopolitičnih kot tudi družbenih organizacij in društev. Vendar so vse spremembe v skladu s temeljnim ciljem nove ustave, da bo delavec resnično odločal s sredstvi, pogoji in rezultati dela na vseh ravneh družbene organiziranosti, od temeljne samoupravne skupnosti do občine, republike in naprej. To naj bi dosegali z delegatskim sistemom in razmerji, kar je prav

tako ena od novih kvalitete ustave iz leta 1974.

Prav tako se moramo spomniti našega položaja v svetovni družbi narodov in držav. Nova ustava je tudi na tem področju nedvoumna, jasna in čista. Jugoslavija mora tudi v prihodnje vedno delovati kot dejavnik miru, popuščanja napetosti in sodelovanja med narodi in državami, na načelih neuvrščenosti in na osnovi njihove samostojnosti, enakopravnosti in suverenosti. Tako politika je v svetu preprosto dobila vzdevek Titova.

Ocenjujem, da se vsebina nove ustave že vrašča v vse pore našega dela in življenja. Nenehno pa se moramo bojevati proti vsem, ki iščejo razne bližnjice ali stranpoti, kajti slej ko prej se pokaže, da je prava in dolgoročno trdna le tista, ki smo si jo začrtali prav z novo ustavo.

Torej nudi izhod iz sedanjih družbenih protislovij, ki so se nakopičila, prav ustava kot vrednost za današnji čas, saj je prav sedaj potrebno čimširše sodelovanje delovnih ljudi in občanov? Da naše ravnanje čim bolj približamo ustavi, postopno dosegamo tudi njene programske cilje in jih seveda odgovorno izpolnjujemo.

Globoko sem prepričan, da je resnično edini izhod iz današnjih družbenih protislovij v doslednem, ustvarjalnem uresničevanju nove ustave in da to res pomeni dati delovnemu človeku in občanu tisto vlogo, ki jo v naši revoluciji vsekoli ima in pomeni gibalno razvoja in napredka, moč ljudskih množic, ki je doslej še vedno in brezkompromisno preostala vsa družbena protislovja. Zadi številnih žgočih vprašanj večkrat pozabljamo na to resnico in našo temeljno ustavno usmeritev in dajemo prednost hitremu administrativnemu odločanju, ki v nekaterih primerih sicer daje neke trenutne in začasno primerne rezultate, vendar vsebinski našega dolgoročnega razvoja veliko škoduje. Moč je v množicah in našem delegatskem sistemu, administrativno odločanje razorožuje delavski razred in postavlja delegatski sistem v nemočno položaj. To se močno odraža v našem delegatskem sistemu in v takšnih razmerah ga je težko graditi v učinkovito moč odločanja, sporazumevanja in dogovarjanja delavskega razreda, vseh delovnih ljudi in občanov.

Tokrat smo v praksi prvič izvedli del ustavnih dopolnil, ki so skrajšala 4-letni mandat vsem nosilcem vodilnih funkcij v delegatskih skupščinah.

Delo delegatske skupščine je bilo ocenjeno, kaj pa vaše »županstvo«? Ljudje so včasih na »župana« veliko dali. Kar njemu so prišli potoziti ali pa za denarce prosit, vendar takrat ni bilo delegatskega sistema in ne sisov. Imate veliko težav s tem?

Lahko vsak občan pride kadarkoli do vas ali bi raje videli, če bi bilo to le na določen dan kot dan odprtih vrat in podobno?

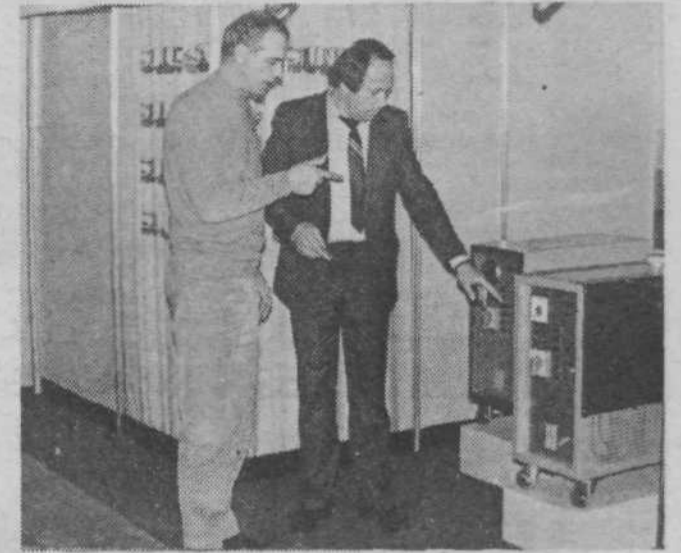
Dveletni mandat, ki smo ga uvedli z ustavnimi dopolnili kot novost, moramo povežovati s sistemom družbenega planiranja, ki se zaokrožuje na pet let. Kvaliteta te novosti se je pokazala v praksi. Delegati in vsi delovni ljudje in občani v temeljnih samoupravnih skupnostih imamo priložnost oceniti nosilce odgovornejših funkcij v delegatskem sistemu, koliko so se zavzemali za uresničitev sprejetih družbenih načrtov razvoja. Je priložnost, da se ob slabi oceni nosilce funkcij tudi zamenja ali jim dá podporo za delo v naslednjih dveh letih. Seveda bi ta priložnost ali kvaliteta res čisto in prav zaživila v normalnih razmerah delegatskega odločanja. V razmerah, ko razvojne plane zaradi znanih vzrokov, skorajda mesečno spreminjamo, pa je osebna angažiranost nosilcev funkcij v delegatskem skupščinskem sistemu težje izmerljiva.

Vloga »župana« — sedaj predsednika občinske skupščine je danes prav v tem, da se odločno zavzema za dosledno uresničevanje ustave, za to, da o vseh temeljnih zadevah, o intere-

Zlata plaketa za Saturnus

Saturnus ne proizvaja samo embalaže in svetlobne opreme za vozila, temveč tudi stroje, predvsem za živilsko industrijo. Izrazite se usmerja v strojogradnjo v zadnjih treh letih. Lani so v orodjarni oprli nov obrat strojev, v katerem delajo zapiralne stroje in avtomatske linije za živilsko industrijo, linije za proizvodnjo pokrovov in temperirne naprave.

Na letošnjem sejmu plastike in gume »Plastex 84« v Zagrebu so dobili prvo večje priznanje za uspešno delo. Za oljno temperirno napravo so prejeli zlato plaketo za izjemen prispevek k

razvoju industrije plastike in gume v Jugoslaviji. S temperirnimi napravami se ogrevajo orodja za obdelavo plastike; s tem so omogočeni prihranek časa v proizvodnji, večji izkoristek strojnih zmogljivosti in večja kakovost izdelkov. Ocenjujejo, da je v Jugoslaviji okrog 2500 strojev, ob katerih bi lahko s pridom uporabili take naprave, ki jih je bilo doslej mogoče kupiti le v tujini.

V. C.

sih in potrebah odločajo delovni ljudje in občani sami v temeljnih organizacijah združenega dela, v samoupravnih interesnih skupnostih, v krajevnih skupnostih, kjer živijo, in v občini, pa seveda prek delegatskega sistema še širše v mestu, regiji, republikah in federaciji. Kajti dosledno uresničevanje ustave pomeni, da v delegatskem sistemu delovni človek in občan načrtujeta v skladu z rezultati ustvarjenega družbenega proizvoda in ob zaključnih računih odločata, koliko in za kaj dati sredstva, koliko za kulturo, za izobraževanje in drugo. Kolikor bolj dosegamo te ustavne cilje, toliko bolj izginja tisto klasično »županovanje« v občini, v mestu ali širše. Pri tem moramo opozoriti na vlogo in veliko ustvarjalno moč družbenopolitičnih organizacij, ki z nenehnim bojem prispevajo k uresničevanju ustave in s tem novih odnosov.

Žal mnogi še vedno mislijo, da smo predsedniki občinskih skupščin tisti, ki imamo veliko mošnjo, s katero sami razpolagamo. Številni občani prihajajo k nam s prošnjami za stanovanje, lokacije za hiše ali vikende; pa za dodelitev večjih sredstev pri raz-

nih obnovah, dozidavah in podobno iz krajevnih skupnosti, delovnih organizacij, pa obrtniki, društva ipd. Večkrat jih težko prepričamo, da taka njihova pot za uresničitev njihovih potreb ni prava niti realna. Usmerim jih v okolja, kjer njihove probleme lahko rešujejo. Dostikrat pa se obračajo name kot na »župana« le zato, ker njihove zadeve rešujejo v pravih okoljih prepočasi ali s premalo človeškega posluha. Seveda se v takem primeru zavzamem, da v teh okoljih ugotovijo vzroke počasnega reševanja in če so subjektivni, da jih odpravijo. Če se v strokovnih službah interesnih skupnosti ali v službah občinske uprave počasi odzivajo na reševanje potreb občanov, imam jaz več obiskov. Prav zato ne morem predpisati ur ali dni, v katerih sem pripravljen sprejemati stranke in se z njimi pogovarjati. Moja vrata morajo ir tudi so vedno odprta, sicer bi bi le občinski uradnik. Seveda: imam veliko opravil in prav na vidim, da se za pogovor napre dogovorim, po telefonu ali kak drugače. V takem primeru se n more zgoditi, da bi me kdorkoli čakal zaman.

S. GERLIC

● 7. SEJA SKUPŠČINE OBČINSKE SKUPNOSTI SOCIALNEGA VARSTVA

Stvarni socialni položaj

Na 7. seji skupščine, ki je bila 20. aprila, so delegati izvolili novega predsednika občinske skupnosti socialnega varstva, ker je dosedanjemu predsedniku potekel dvakratni mandat. Za novega predsednika so izvolili Dušana Rozmana, za namestnico pa so delegati ponovno izvolili Marinko Mifteraj. Obravnavali so poročilo o delu skupščine in njenih organov in o delovanju delegatskega sistema v letu 1983.

Predlog finančnega načrta za leto 1984 in delovni program so delegati po predhodni obravnavi ustanoviteljic obravnavali in sprejeli. Največ pozornosti pa so posvetili predlogu samoupravnega sporazuma o uresničevanju socialnovarstvenih pravic, s katerim je poudarjen stvarni socialni položaj družine kot podlaga za presojo upravičenosti do pomoči. V sporazumu je poudarjeno temeljno načelo socialne politike, da si mora vsak predvsem s svojim delom zagotavljati socialno varnost. Določena je minimalna raven socialne varnosti, ki bo podlaga za solidarnost v posameznih skupnostih.

Obravnavali so tudi samoupravni sporazum o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih med sisom in občinskim komitejem za družbene dejavnosti.

Strokovna služba

● 13. SEJA SKUPŠČINE OBČINSKE ZDRAVSTVENE SKUPNOSTI

Letos za 17,7% več prihodkov

Delegati zbora uporabnikov in zbora izvajalcev so 18. aprila na seji skupščine občinske zdravstvene skupnosti po preteku dveletnega mandata izvolili predsednika in namestnika predsednika skupščine. Za predsednico so ponovno izvolili Staneta Božiča, za njegovega namestnika pa na novo Ferda Majdiča. Obravnavali so poročilo o delu skupščine in njenih organov ter program dela občinske zdravstvene skupnosti za leto 1984.

Osrednji točki dnevnega reda sta bili predlog finančnega načrta za leto 1984, ki predvideva 17,7% več prihodkov glede na realizacijo leta 1983 in v celoti zagotavlja kritje predloženih programov zdravstvenih delovnih organizacij; prav tako so delegati sprejeli sklep o obračunavanju in plačevanju prispevkov za zdravstveno varstvo, s katerim se določajo osnove in višine prispevkov za zdravstveno varstvo, za delavce, delovne ljudi in občane, ki imajo ali drugačno osnovo kot delavci v združenem delu ali jo je treba določiti kot tudi za tiste osebe, ki plačujejo prispevek po posebni stopnji ali v pavšalnem znesku. Na področju svobodne menjave dela so delegati obravnavali dopolnila k samoupravnim sporazumom za leto 1984 z Zdravstvenim domom Ljubljana za bolnišnično-specialistično in zdraviliško zdravstveno varstvo ter aneksa k samoupravnemu sporazumu o svobodni menjavi dela z Zdravstveno informacijskim centrom in z DSSS občinskih SIS zdravstvenega in socialnega varstva Ljubljana. Bili so podani tudi predlogi in stališča na gradivo medobčinske zdravstvene skupnosti Ljubljana in na gradivo zdravstvene skupnosti Slovenije. Obravnavali pa so tudi osnutek samoupravnega sporazuma o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih SIS občine Lj. Moste-Polje in občinskim komitejem za družbene dejavnosti ter predlog samoupravnega sporazuma o uresničevanju socialnovarstvenih pravic.

Strokovna služba

● VEŠKI PAPIRNIČARJI V AKCIJI ZAKLJUČNI RAČUNI

O vzrokih in težavah, ki zavirajo uspešen razvoj

Tudi večški papirničarji smo lani gospodarili v težavnejših razmerah. V razpravah o lanskeoletnem zaključnem računu smo ugotavljali, da je bila preskrba s surovinami, pomožnimi materiali in rezervnimi deli kljub prizadevanjem dostikrat urejena »od danes do jutri«, zaradi česar so seveda nastajale tudi motnje v proizvodnji, ki so se odražale predvsem v spreminjanju proizvodnega programa, slabši kvaliteta izdelkov, zamudah pri dobavnih rokih — predvsem za izvoz, pa tudi za domače tržišče nismo vedno pravočasno uspeli zagotoviti papirja.

Ugotovili smo, da je na naše lanske gospodarjenje, ki bi se sicer lahko dohodkovno bolje odražalo, zelo močno vplivalo neugodno doseganje cen na inozemskem trgu ter hitro in visoko drsenje deviznih tečajev, kar je povzročalo vedno višje cene uvoznih materialov (in teh moramo večški papirničarji uporabljati 60%), vzporedno z njimi so se dražile tudi domače surovine, cene naših proizvodov pa temu niso mogle slediti. Zato je bila v drugem polletju proizvodnja komaj še rentabilna, nekatere vrste papirja pa smo že izdelovali z izgubo; konec leta smo se pričeli srečevati z nelikvidnostjo.

V razpravah smo samokritično ugotavljali tudi subjektivne vzroke, ki so onemogočali boljši rezultat od doseženega. Če bi do-

sledno izvajali vse tisto, kar smo sredi lanskega leta sprejeli s stabilizacijskim programom, bi bil tudi položaj danes vsekakor boljši. Tako pa nam ostajajo nekatere aktivnosti, za katerih izpolnjevanje se morajo zavzemati tako družbenopolitične organizacije in samoupravni organi kot vodstveni delavci in sleherni član kolektiva Papirnice Vevče, za prvo letošnje polletje. Predvsem smo si zadali nalogo, da poizkušamo z vsemi silami zmanjšati našo uvozno odvisnost, povečati izvoz in izboljšati proizvodnotehnološko disciplino.

Kljub težavam in slabostim pa smo lahko ugotovili, da je bil rezultat lanskeoletnega našega gospodarjenja za dane razmere dober, saj smo uspeli normalno formirati sklade in povišati

osebne dohodke v skladu z družbenimi dogovori in resolucijami. Seveda pa ustvarjeni skladi ne bodo zadoščali za kritje vseh letošnjih potreb po obratnih sredstvih in investicijskih načrtov. Svoje potrebe bomo prisiljeni uskladiti z realnimi možnostmi in pritegniti v dohodkovno povezovalje še druge. Predvsem pa bomo morali poiskati res vse možnosti »pri sebi doma« in bese »izkoristiti notranje rezerve« spraviti v življenje.

Celotni prihodek, ugotovljen po plačani realizaciji, znaša z delovno organizacijo Papirnic Vevče za 1983. let 6.372.146.337 din, porabljen materialna sredstva pa 4.664.215.000 din; ta znašajo strukturi celotnega prihodka ž grozljivih 73%. Naj še povemo da smo 33% celotnega prihodka dosegli s prodajo na tujem trgu izvozili pa smo več kot polovico celotne proizvodnje.

VIDA BARTOL

IZ DELOVNIH KOLEKTIVOV

● Med najuspešnejše slovenske gospodarstvenike, Kidričeve nagrajence, so letos prišli tudi dolgoletnega direktorja tovarne Riko-ribske kovinske industrije. Delovna organizacija Riko je lani praznovala šele 15-letnico obstoja. Iz zasebne delavnice se je v tem času razvila v tovarno z 900 zaposlenimi, ki proizvajajo strojno opremo za letališča, za vzdrževanje cest, kmetijsko in snežno mehanizacijo. Lani so izvozili za 2,1 milijarde din svojih izdelkov, kar je okoli 70 odstotkov celotne proizvodnje. S svojimi izdelki so naši družbi prihranili veliko deviz, saj smo v preteklosti večino teh izdelkov kupovali na tujem.